

OPIČÍ OČI

JITKA HERZÁNOVÁ

Opičí oči

Jitka Herzánová

Praha 2012

© Youngbooks

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Petru Šabachovi za užitečné rady a konzultace. Dále bych chtěla spíše symbolicky poděkovat za inspiraci všem, kteří mi kdy zastavili.

Motto:

Sny mají sílu přímo úměrnou důvěře, kterou do nich dokážeme vložit

Pepa Jatýrko, známý pod přezdívkami Špek, Hnus, Sliz, Vepř či Pípa, seděl na svém oblíbeném místě, tedy v hospodě *U chcíplýho buldoka*, v pajzlu čtvrté cenové skupiny. Stolek vpravo u okna byl jeho již několik let. Pepa nestrašil na světě až tak dlouho, jak by se mohlo zdát – častá konzumace alkoholu mu sice propůjčila vizáž přinejmenším padesátníka, ovšem v reálu byl jen o něco málo starší než nejslavnější Žid všech dob při svém ukřižování.

Pepa dřív hodně rád cestoval – stopem či pěšky a jak tak šel čas, rád si tu a tam zašel na pivko a povyprávěl lidem, které sice považoval za nižší formu existence – vždyť jenom tak seděli a pili, namísto aby prožívali život naplno, jako on – o svých zážitcích. Lidé to nejdříve brali, ba i nějaké to pivečko či panáčka Pepovi rádi zaplatili – jen aby pokračoval a povídal o věcech, které oni sami nemohli prožít – ať už kvůli rodině, práci nebo z pouhopouhé pohodlnosti.

Časem začal Pepa méně cestovat a více pít – potom však si musel hodně příběhů vymýšlet, aby uspokojil své posluchačstvo. A že zrovna do téhle hospody nechodili vyloženě hloupí lidé, vysloužil si zakrátko přezdívku Pohádkář, případně Andersen. Začal pít ještě víc, na cestování se vykašlal úplně a jeho příběhy byly po čase díky

kombinaci chabé fantazie a alkoholu natolik vyprázdněné, že už je nikdo neposlouchal. Posledních pár let sedával Pepa u malého, rohového stolku naprosto sám.

Jednoho únorového dne se však mělo všechno změnit. Kolem poledne vstoupila do lokálu podivná trojice – podivná už jen tím, že je tu nikdo nikdy předtím neviděl. Nebylo příliš obvyklé, aby se *Chcíplej buldok* těšil návštěvě jakýchkoliv neštamgastů – tím spíš zjevně mladých a na alkoholu ještě nezávislých, optimisticky působících lidí, snad i studentů. Dívka nesla na zádech objemnější krosnu, její dva společníci nic. „To sou mi ale džentlmeni dneska,“ zabručel tiše do piva způsobem, jakým odepsaní alkoholici často rádi hodnotí své okolí, aniž by o něm cokoliv věděli. Trojice zaparkovala u stolu hned vedle Pepy. Po chvíli se přišoural postarší výčepník: „Co to bude, panstvo?“ zahuhlal bezzubou tváří, pokládajíc na stůl popelník.

„Tříkrát Plzničku, šéfe!“ zvolal jeden z mladíků.

„A tři Becherovky, jo?“ doplnil jej druhý.

„Jen dvě,“ vložila se do toho dívka, „nerada bych usnula v prvním autě, čeká mě dlouhá cesta!“

„Oukej, ale malýho dáš, ne?“ ujišťoval se chlapec a po jejím neurčitém přikývnutí změnil objednávku na tři malé panáky.

Pepu, ocitajícího se zrovna kousíček nad horní hranicí stavu, který si opravdoví alkoholici mohou ještě dovolit definovat jako střízlivost, zaujala ta solidarita. On sám, kdyby se někdy náhodou rozhodl koupit někomu panáka,

a dotyčný odmítl, by rozhodně v objednávce nic neměnil a oba panáky vypil sám.

„A kam teda myslíš, že dneska dojedeš?“ prohodil jeden z mladíků k dívce po přípitku.

„Nevím, no... není zas až tak pozdě, záleží, kdo mi zastaví, střední Francie by byla pěkná... stejně pojedu nonstop, nemůžu chrápat v mínus deseti venku... takže zejtra snad už i Španělsko, a pozejtrí se doufám budu flákat na jihu...“

„Hustý, hlavně se nezapomeň vrátit!“ zasmál se druhý.

Mluvili pak ještě dál, ovšem Pepa už nebyl schopen vnímat obsah jejich slov. Seděl a zíral před sebe. Tak přece existují pořád lidé, kteří žijí tím, čím on kdysi. On je už odepsaný alkoholik bez špetky fantazie, ale ona...

... ona vyrazila na cestu onoho mrazivého, sněhovou clonou rozmazaného pátečního odpoledne. Počítala, že pojede-li i přes noc, v neděli by mohla být již v místech, kde si sundá bundu i svetr, kalhoty vymění za bermudy a půjde, kam ji jen nohy ponesou. Prožila to už mockrát. Poprvé kvůli někomu, komu se chtěla zalíbit – postpubertální naivita. Podruhé pro uspokojení okolí, které na ni neustále dotíralo dotazy, kdy už zase někam pojede – odjela vlastně víceméně proto, aby jim zavřela huby – a potřetí, počtvrté a tak dále to už dělala jen sama pro sebe. Její srdce se vždy při této vzpomínce zalilo nepopsatelně silnou vlnou vděku vůči dni, kdy si uvědomila, že *všechno* činí jen a pouze sama pro sebe. Ušlechtilé a

snad i okolí nezraňující sobectví, dalo by se říci.

Skřípění brzd, sprška kdysi snad zářivě bílého, nyní oblevou a smogem ve světle šedou sračku proměněného sněhu potřísnila její kalhoty, ale co – hlavně, že mohla jet. Pán kolem padesátky, v očích lásku k bližnímu svému. Tohle dělala již odmala – dívala se lidem do očí a odhadovala je, soudila. Její matka jí kdysi, snad ještě na prvním stupni základní školy, jednou vyčetla, že je prý hned s každým hotová. Ona v tom však neviděla až takový problém. Pozdější velice četné cesty stopem jí daly mnoho možností pro posilování svého odhadu. Většinou tušila, spletla se jen málokdy. Třeba tehdy, když se jí jeden člověk, kterého stopla, prostě nezdál. A mýlila se. Dodnes jsou v kontaktu, příští rok mu nejspíš poletí na svatbu na jiný kontinent. Ironie osudu.

Její odhady se však netýkaly pouze lidských charakterů. Pravděpodobně nikdy nezapomene, jak před pár lety ztvrdla přes noc na jedné benzínce v Německu. Už ztrácela naději a pomalu se připravovala zaplatit celých padesát centů za nocleh – sice jen na podlaze místních toalet, ale pořád lepší než v té zmodernizované parodii na zimní pohádku venku. Když tu náhle přisupěla červená Oktávka s mladým párem. „Hej, děvče, ty stopuješ, co? Jestli chceš, hodíme tě do Holandska,“ oslovil ji s úsměvem řidič, a jeho pravděpodobně partnerka se rovněž přátelsky usmála. Chtěla jet do Holandska. A co víc, Holandsko bylo dobrých pět set kilometrů daleko – strávila by tedy podstatnou část noci v teple, ovšem něco

silnějšího, než logika a pohodlnost, vstoupilo v ten moment do jejích úst a ona odmítla s tím, že jede na jih. Popřáli jí hodně štěstí a odjeli. Dívala se tehdy za tím autem se třemi dvojkami v registrační značce. A vůbec se nechápala. Kupodivu se jí během dvaceti minut podařilo sehnat odvoz – zdaleka ne na tak velkou vzdálenost, ale hodinku v teple to slibovalo. Jeli přesně patnáct minut, když tok celé dálnice zamrzl ve jménu dopravní zácpy. Nemusela by se ani dívat napravo, aby pochopila, o čem jde. Z důvodu touhy po přesvědčení tak však učinila. Dvě do sebe napasovaná auta, hnus. To přední, s totálně zdeformovaným zadkem, byla červená octavie se třemi dvojkami ve značce. Útěchou jí bylo, že předek vypadal neporušeně – ti dva milí, mladí lidé to nejspíš přežili – což by se ovšem nedalo říci o ní, seděla-li by na zadní sedačce jejich auta...

Otřásla se mrazivou vzpomínkou a prozradila onomu muži za volantem cíl své cesty. Španělsku se upřímně zasmál, ale nabídl odvoz do Plzně, což bylo rozhodně lepší než nic. Vystartovali velmi prudce a ručička na tachometru se neustále posouvala směrem doprava. Když se dostali na sto šedesát, odvážíla se mu připomenout rychlostní limit. Pousmál se a zvýšil rychlost o deset kilometrů v hodině. Prý je farářem, Bůh jej miluje a rozhodně si v žádném případě nemůže přát jeho smrt. Policie se rovněž nebojí – prý jej v minulosti několikrát chytli, ale vždy to vysvětlil – jednou se vymluvil na nutnost co nejrychleji pomazat umírajícího člověka, jindy zase na svoji povinnost

vysvětlit podstatu spásy vězňům, kteří mají pro jeho návštěvu vyhrazenou pouze hodinu. Nekomentovala to. Nebyla si jistá, stala-li se psychickou obětí vskutku šíleného faráře, toužícího po zpovědi neznámému člověku, anebo pouhého šílence – každopádně si však oddechla, když ucítila pod nohama pevnou půdu plzeňskou.

Po chvíli jí zastavil kamion. „Kam?“ mrkl na ni blondák za volantem, který se podle jejího odhadu věnoval lámání ženských srdcí již dobrých třicet let. „Do Španělska,“ zasmála se rozpačitě. „Tak to sorry, já vezu nějaký píčoviny do kompjuťrů Anglánům. Ale na Německu se shodujem, ne? Tak polez, ale varuju tě, ani se nepokoušej mi vykat, na to sem alergickejš.“ Nastoupila, řekla svoje jméno, on zase to své a podali si ruce. Hodně mluvil, ale ještě se to dalo zvládnout. Snad proto, že cestovala teprve chvíli a nebyla tedy ještě příliš unavená z přemíry sociálních kontaktů.

Za veselého rozhovoru, který se řidič zkraje snažil udržet v rovině povrchních keců sexistického rázu, smečovala tak vtipně, že se po chvíli dostali téměř k hlubokomyslným úvahám o smyslu života, dojeli přibližně do půlky Německa. Měla téma rozhovoru plně ve své moci a byla si toho vědomá. Setmělo se, sníh padal stále hustěji. Na parkovišti, kam se řidič rozhodl uchýlit na noc, stály všehovšudy tři kamiony a jejich šoféři nepůsobili jako lidé, kteří by měli v plánu někam vyrážet. Vnímali to blondák i stopařka, ovšem ona se stále tak nějak nedokázala rozloučit s představou, že se díky nonstop jízdě bude snad

již pozítří vyhrávat na jižním sluníčku. „Hele,“ pravil řidič, „jsou tu dvě postele, a mně se bát nemusíš. Nebylo by lepší, kdybys vyrazila až ráno?“ nabídl jí. Postřehl její váhání. „Oukej, kompromis, jo? Jednu Plzničku se mnou máš povinnou, a během toho se rozmyslíš.“ Na to kývla. Vypili Plzeň a ona vylezla ven do mrazu, zkusit štěstí. Dva z řidičů kamionů byli ještě vzhůru, ovšem jeden jel až následující den odpoledne a druhý tu stál celý víkend. Mrazivé počasí se dralo pod kůži a sněžilo čím dál tím víc. Bylo tedy rozhodnuto. Ptal se jí, kam v Praze chodí pařit – přesložitá to otázka. Měla asi tři oblíbené bary, kam občas zašla s přáteli na skleničku, nebo sama na internet – ale to bylo všechno. V prváku byla schopná divoce propařit každou volnou skulinku ve svém nabitém programu, chodila do barů a klubů i sama, s velikou touhou seznámit se s někým, kdo ji konečně pochopí – aby si po nějakém čase uvědomila, že nejlíp pochopí pouze sama sebe. Paralelně s tímhle zjištěním jí navíc došlo, jak neuvěřitelně nudná je většina lidské populace. Občas mívala pocit, že lidstvo už jí nemá co dát. Dokonce i někteří z jejích spolužáků byli natolik přizemní, že doopravdy nechápala, co dělají na vysoké. Stáhla se tedy do ústraní a našla ve večerech ve své vlastní společnosti jakési zvláštní kouzlo. Samozřejmě, že se dál stýkala s některými ze svých přátel, ale rozhodně již ne tak často.

Řidič kamionu to nechápal. Na vysedávání doma zbývá prý dost času v důchodu, mladí by se měli bavit. Nedokázal pochopit, proč mladá holka nechodí třeba na disko-

téky. Vysvětlila mu, že jí disko hudba nedělá dobře, stejně jako pohled na jednodušší lidi, kterými se to na diskotékách obvykle jen hemží. Zeptal se jí také, proč nemá přítele. Vysvětlila mu, že pokud bude někdy v životě ochotná vzdát se své svobody a začít na plný úvazek pečovat o chlapa, rozhodně to nebude teď, na vysoké. Pár dalších otázek a odpovědí. Začínal jí docela rozumět.

Celkem se ten večer cinkli. Po pivu přišlo víno, a na konec lok její Becherovky na dobrou noc. Už ležela na horní posteli ve spacáku, bez kalhot a bez podprsenky, pouze v tričku a kalhotkách, když se jí opilým hlasem zeptal, zda doopravdy nemá strach spát v kabině u člověka, který ji dnes celé odpoledne obtěžoval sexuálně laděnými vtípkami. Odpověděla záporně a dodala, že se přece stihli trochu poznat a ona si nemyslí, že by byl schopen jí ublížit. „Teď... už nee, teď tě respektuju, víš... seš jiná, a proto si tě vážím. Ovšem zastavil jsem ti čistě z důvodu, abychom si užili, ať už by to bylo pro tebe dobrovolný, či ne... ale nejde to, rozsekalas mě, vidím, že jsou i důležitější věci, než šoustání... dík.“ Jeho řeč vzápětí přerušilo mohutné chrápání. Ona ležela na horní posteli s očima doširoka rozevřenými a s úsměvem na tváři. A slíbila si, že bude, minimálně během této Cesty, ke všem lidem, které potká, absolutně upřímná.

Ráno všechno vypadalo lépe – sníh už nepadal a denní světlo dodávalo světu optimističtější vzezření. Rozloučili se a po necelých deseti minutách sehnala odvoz – postaršího Turka v kamionu. Působil vcelku neškodným dojmem, jediný problém spočíval v komunikaci – neovládal totiž nic

kromě své mateřštiny. Ovšem po jeho hlášce „Ich go Franč“ byla spokojená. Čtyři hodiny spánku minulou noc udělaly své a ona usnula s vírou, že se probudí ve Francii. Osud jí však připravil nemilé překvapení v podobě frankfurtského letiště. „Franč“, zazubil se na ni ten balkánský téměřpenzista. „Fuck“, vydralo se jí neovladatelně ze rtů. Bezzubá, vrásčitá a snědá tvář se vzápětí rozjasnila: „You fuck ich?“ otázal se s chlípným úsměvem a přejel si jazykem odulé rty. „No, Nein!“ odpověděla prudce a až na poslední chvíli jí docvaklo, že nesmí ráznost své odpovědi zesílit vrtěním hlavy. Naopak to sice prý mají jen v Bulharsku, ale jistota je jistota. Pokrčil jen rameny a podal jí ruku. „Good Glück, čau.“

Sněžilo a byla poměrně velká zima, po chvíli jí však zastavil mladý Bulhar s nabídkou odvozu do Grenoblu. Nemohla uvěřit svému štěstí – pěkných pár hodin jízdy bude sedět v teple! Uměl perfektně anglicky a ovládal schopnost zdravě regulované komunikace – nebylo-li co říci, nenutil se do zbytečného plácání nesmyslů, ale prostě mlčel.

Do Grenoblu dojeli krátce před půlnocí. Sice jí na začátku jejich spolujízdy slíbil, že ji vysadí na některé z větších čerpacích stanic, aby mohla rovnou pokračovat ke španělským hranicím, ovšem poslední půlhodinu bylo najednou o čem mluvit a tudíž se zabrali do rozhovoru o životě po smrti natolik, že se jim podařilo vplout nazpět do reality až v centru Grenoblu. „Jé, sorry, já tě úplně zapomněl vysadit. Zvládneš to tady, ne? Jsem v časovém presu, sorry. Good luck!“

Přemohla se a nežebrala o odvoz na nejbližší benzínku, dokonce se při loučení zmohla i na milý úsměv. Jakmile odjel, zvážněla. Byla v centru většího města, byla noc, auta moc nejezdila a snad nejhorší ze všeho byla vlezlá zima. Multifunkční digitální přístroj na okně nedalekého baru hlásil čtyři stupně pod nulou. Začalo drobně sněžit. Chvilí se snažila jít, záhy však zjistila, že chodí stále dokola a proto se odvážíla oslovit pár středního věku. „Na dálnici? A kam chcete teď stopovat, slečno? Vždyť je noc,“ nechápala žena. Vysvětlila tedy, jak to s ní je. Pán se usmál: „Jojo, to znám. V mládí jsem si taky takhle projel pěkný kus Evropy... pojď, hodím tě na nájezd!“ Fajn, pomyslela si. Setkání s dobrými lidmi, jistá pomoc z jejich strany a především skutečnost, že se bez větších problémů domluvili, ač měla vůči svojí francouzštině, naučené z devadesáti procent během svých předchozích cest, nemalé výhrady, to vše ji zalilo novou vlnou optimismu, přecházejícího až do euforie. Vždycky byla tak trochu psychicky labilní, smála se i plakala častěji, než většina lidí, které znala. Ve společnosti druhých se snažila působit vyrovnaným dojmem, ale právě Cesta, ano, ráda používala tohle slovo s velkým písmenem na začátku, byla jí milencem i nepřitelem zároveň, rozšiřovala kontrast celé její existence tak, že okamžitá nálada získávala velice často totální nadvládu nad racionálním způsobem chování. Většina jejích emocionálních výbuchů byla pozitivní, vyložené špatné zkušenosti neměla.

„Čemu se smějete?“ otázala se jí žena na místě

spolujezdce, rovněž s úsměvem. „Tak... mám radost, že někam jedu – i když jen kousek... a taky že vám rozumím... víte, moje francouzština...“ mávla rukou. Oba se ji jeden přes druhého jali ujišťovat, že mluví výborně. Moc hezký pocit.

Legrace však brzy skončila. Vysadili ji u nájezdu na dálnici na konci města, au revoir, bon courage. Tentokrát byl její úsměv i optimistický způsob zamávání na rozloučenou nepředstíraný, natolik ji krátké setkání nabilo. Stála na silnici, byla jí zima, ale stále doufala v malý zázrak. Cesta pro ni vlastně byla jakýmsi minimodelem skutečného života – za ty dvě desítky let, co se pohybovala v této formě existence, stihla pochopit, že pokud něco doopravdy chce a jde si za tím, většinou to vyjde. Na první, druhý, stý, tisícerý pokus... a nyní jí některé auto také zastaví – ať už první, druhé, sté... jako ostatně vždycky. Provoz sice v tuhle noční hodinu nebyl nijak výrazný, ale věřila, že srdce některého z řidičů změkne při pohledu na zmrzlou stopařku.

Nečekala ani deset minut a zastavilo jí auto s holandskou poznávací značkou. Super, bude se mluvit anglicky! Manželský pár středního věku se však omluvil, že jede pouze do několik kilometrů vzdáleného hotelu. Popřáli jí hodně štěstí, čímž se jejich a její Cesta rozdělily, nejspíš navždy.

Kolem druhé ráno před ní přibrzdil lahově zelený džíp. „Hej, děvče, kampak?“ otázal se zpoza volantu zachovalý třicátník tmavší pleti. „Potřebuji na dálnici, Valence